

Ծ Ա Ն Ո Թ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն Ն Ե Ր

Ա մ ա ս
ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ

1. ԲՈՒՆԱՆԸՆԻ ՀԱՅՆԵՐԸ (էջ 13)

Տպագրվում է առաջին անգամ, ձեռագրից՝ Գրել է 1930—1935 թ. արանքում, լենինականում: Այս ծավալուն գործը, որպես հավելում-լրացում՝ բանահավաքը ծրագրել էր տեղագրել Վրացական կամ Հարթ դավառա ազգագրական ուսումնասիրության ապագա հրատարակության մեջ:

2. ՄՈՒՇ-ԲՈՒՆԱՆԸՆԻ ՏՂԱՄԱՐԴԱՆՑ ԵՎ ԿԱՆԱՆՑ ԱՆՈՒՆՆԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ԿՐԺԱՏՅԱԼ ՁԵՎԵՐՈՎ (էջ 68)

Տպագրվում է Լրկրորդ անգամ, զգալի լրացումներով, այբբենականը՝ կարգավորված: Առաջին անգամ լույս է տեսել Բենսկի Վրացական կամ Հարթ դավառա ազգագրական ուսումնասիրության մեջ, Թիֆլիս, 1901, էջ 137—140:

3. ԲՈՒՆԱՆԸՆՑՈՒ ՄԱՆԿԱՆ ԼԵՂՈՒՆ (էջ 70)

Տպագրվում է Լրկրորդ անգամ, անփոփոխ, վերածված այբբենական կարգի: Առաջին անգամ լույս է տեսել Բենսկի Վրացական կամ Հարթ դավառա ազգագրական ուսումնասիրության մեջ, Թիֆլիս, 1901, էջ 129:

4. ԿԱԶՄԱՆՈՍԱԿԱՆ ԴԱՎԱՌՈՒԿ ԲԱՌՆԵՐ (էջ 70)

Տպագրվում է Լրկրորդ անգամ, անփոփոխ, վերածված այբբենական կարգի: Առաջին անգամ լույս է տեսել Բենսկի Վրացական կամ Հարթ դավառա ազգագրական ուսումնասիրության մեջ, Թիֆլիս, 1901, էջ 142—143:

5. ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԵՎ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ (էջ 71)

Տպագրվում է Լրկրորդ անգամ, զգալի լրացումներով, վերածած այբբենական կարգի: Առաջին անգամ լույս է տեսել Բենսկի Վրացական կամ Հարթ դավառա ազգագրական ուսումնասիրության մեջ, Թիֆլիս, 1901, էջ 22—24:

6. ՄՇՈ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲՈՒՅՍԵՐ (էջ 72)

Տպագրվում է առաջին անգամ, անփոփոխ: Գրել է 1927 թ., լենինականում:

7. ՇԱՐ ՄՇՈ ԴԱՇՏԻ ԵՎ ԲՈՒՆԱՆԸՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂՆԵՐԻ (էջ 74)

Հ ա Վ Ե Ղ Վ ա ծ

ՀԱՄԱՌՈՏ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԲՈՒՆԱՆԸՆ ԳԱՎԱՌՈՒ
ԴԱՍԱՅԻՆ, ՀՈՂԱՅԻՆ ԵՎ ՎԱՐՉԱԿԱՆ
ՀԱՐԱՐԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
(էջ 76)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրել է 1930—1935 թ. արանքում, լենինականում:

Հ ա Վ Ե Ղ Վ ա ծ

ՄՇՈ ՀԱՐՍԱՆԻՔ
(էջ 81)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրել է Երկու տարբերակով՝ 1924 թ., լենինականում: Այս Լրկրորդ տարբերակն առաջինից տարբերվում է թե՛ ծավալով ե թե՛ զործող անձերի տիպականացմամբ:

Բ մ ա ս
ԲԱՆԱՀՑՈՒՍԱԿԱՆ

Ա. ՊԱՐԵՐԳԵՐ

1. «ԱՄ», Մայրամբ (էջ 98)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում: Ասել է

Հայտնի հեթանոսաց ե պարասաց Հաղության Հակորը (Հաղլո Հակսր): Հաղլոյանի մասին բանահավաքը գրում է. «Բնիկ Մուշ-Վրացական Կոփ գյուղացի էր, անգրագետ հողագործ, միջահասակ, թիկնավետ մի տղամարդ, մոտ 40 տարեկան, որ հայտնի էր որպես հեթանոսաց, երգասաց ե առակախոս: Հակորը մեր

ամբողջ դալառում սիրման անձ էր. ուրախություն, հարսանյաց հանդես առանց այդ խոսքաշեն ու շենշող մարդու չլր լինում նա՝ էր ձմռան երկար գիշերներին, գյուղական օդաներում՝ դիտին հավաքած խուսն բազմություն՝ ձայր տալիս իր անհատնում հեքիաթներին ու առակներին, նրա գրավիչ, համով-հոտով պատմելու էպանակր, պատկերավոր ոճը պարզում ու հիացնում էին ունկնդիրներին:

Հազար Հակոբը գիտեր խոսել և պատմել նաև թուրքերին ու բուլղերին: Հակոբից իր մամանակին (1900—1915) պրի եմ ասել Սանասար ու Ռազգասարս Սասնա տան վերաբերող իմ մեկ փոփոխակը (վարիանտ), «Ալեքսանդր, «Հովհաննես Գոյանցին», «Կարոս խաչը» և մի քանի այլ փպական երգեր: Մայրենի բարբառով պատմում էր «Ալյի ու Մեչնունը», «Շահ-Խամայի», «Ասյի Քյարամս», «Մամո Ջին», «Սիրարանդ ու Խաչեղար», «Բուլլի ու Կյառոս» և արեւելյան այլ սիրավեպեր՝ մեջբերման իրադրությամբ թուրքերին կամ քրդերին:

Հազար Հակոբը կյանքի խորապես ճանաչող ու վերլուծող, ուրույն եղբայրացություններ հանող մի տեսակ փոփոխա-խմաստասեր էր, դարձանալի խոր ու ներհուս, պայծառ ու լրջմիտ, զրեթե հանճարին հասնող մարդ: Եթե նա կրթություն ստանար, թերևս լիներ մի նոր Բաքի, 1915-ի կոտորածներից ճողոպրած՝ քնտանիքով հառապող Երևանի շրջանի (այժմ Սեփ-նի—Ս. Տ.) Դոմաշին գյուղում և այնտեղ կնքեց իր մահականացուն 1930-ական թվականներին: (Տե՛ս «Հայ ժողովրդական հեքիաթներ», X հատոր, էջ 564 № 1 ծանոթագրությունը):

2. «Ալիի՛. շիլեն ծալ Լ.Ի.ն»

(էջ 98)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված Կոփ գյուղում 1898—1914 թթ. արանքում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

3. «Ալի՛ նուրաբ»

(էջ 98)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ. Լենինականում, Ասել է Մշո դաշտի Քարձորցի Մոսոն, Մոսոն անգրապետ գեղջուկ-երկրագործ էր, պիտեի բաղամթիվ հայերեն և քրդերեն երգեր: Որպես «գյուղ» քաղող հայտնի էր ամբողջ Շիրակում, Ապրիլ և մեռել է Մոլամուսա (այժմ Ոսկեհասկ) գյուղում:

4. «Ամմար, յամա՛ն»

(էջ 98)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում, Ասել է Քարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս № 3 ծանոթագրությունը):

5. «Ռուսերիս գեղբա՛նս գովի՛»

(էջ 99)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

6. «Գու՛նալու՛»

(էջ 99)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Ռուսա-նրիս կամ Հարք գավառ» ազգագրական ուսումնասիրության երկրորդ մասում, էջ 72: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

7. «ԿԼԵՐԵԿՈ՛»

(էջ 99)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

8. «Թամգա՛ր»

(էջ 100)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

9. «Թո՛ւնի՛»

(էջ 100)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրվել է Ռենսեի 1901 թ. լույս տեսած «Ռուսա-նրիս կամ Հարք գավառ» ազգագրական ուսումնասիրության երկրորդ մասում, էջ 72: Գրառման ժամանակն անհայտ:

10. «Լեյլո խա՛ն»

(էջ 100)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում, Ասել է Քարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս № 3 ծանոթագրությունը):

11. «Ջի՛ն ու զի՛ն»

(էջ 101)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

12. «Մամբելն ի ծովն»

(էջ 101)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

13. «Հանճե՛ր»

(էջ 102)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

14. «Հա՛ շո՛րա»

(էջ 102)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

15. «Հավիտի վրձն»
(էջ 102)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակն անհայտ, Այս երգը ներգաշնակ ծափի տակ Լրդում են միայն աղջիկները, կենտրոն ունենալով մեկ կամ մի բանի պարողների՝ վարդավառին կամ Համարածմանը:

16. «Հա՛ տարան»
(էջ 103)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում, Ասել է Քարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս № 3 ծանոթագրությունը):

17. «Հո՛յ եար»
(էջ 103)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

18. «Մատիդ մատնի՛ք մալի է»
(էջ 103)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում, Ասել է Քարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս № 3 ծանոթագրությունը):

19. «Յամա՛ն, սույա՛, կարգե՛ զիս»
(էջ 103)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

20. «Յարւմ գորանի»
(էջ 104)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

21. «Յարւմ գորանի»
(էջ 104)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում, Տարբերակ է: Ասել է Քարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս № 3 ծանոթագրությունը):

22. «Նար-նար»
(էջ 105)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

23. «Նիերմ, եիերմ, եիեարե»
(էջ 105)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

24. «Ջուլամեր»
(էջ 105)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակն անհայտ, Ունի նաև երկրորդ վերնագիր «Զախ պար»: Մշո ամենաբարդ պարերից մեկն է: Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս № 1 ծանոթագրությունը):

25. «Ջուրն է յելի»
(էջ 106)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ» կամ Հարք գավառ ազգագրական ուսումնասիրության երկրորդ մասում, էջ 72: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

26. «Վարդի լիլիլ»
, (էջ 106)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

27. «Տո՛, ջան կնիկ»
(էջ 106)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրված «Գեշ կնկա գովք» վերնագրով տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ» կամ Հարք գավառ ազգագրական ուսումնասիրության երկրորդ մասում, էջ 73: Նոր վերնագիրը բանահավաքին է: Գրառման ժամանակն անհայտ:

28. «Փսիլոտի»
(էջ 107)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում, Ասել է Քարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս № 3 ծանոթագրությունը):

Բ. ՀԱՐՍԱՆԿԱՆ ԵՐԿՐ

1. «Շևմիկ մի՛ ժամա»
(էջ 108)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ» կամ Հարք գավառ ազգագրական ուսումնասիրության առաջին մասում, էջ 103—104: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

2. «Խարեցին»
(էջ 108)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ» կամ Հարք գավառ ազգագրական ուսումնասիրության առաջին մասում, էջ 104: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

3. «Փեսի գովի»
(էջ 108)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ»

կամ Հարթ դավառ ազգայրական ուսումնասիրության առաջին մասում, էջ 108, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

4. «Փետի դով»

(էջ 108)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ, բավական կրճատ, տպագրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Ռուսներն կամ Հարթ դավառ ազգայրական ուսումնասիրության առաջին մասում, էջ 109, կրճատներն հետագայում են կատարված: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

5. «Հորդորակ»

(էջ 109)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ, բավական կրճատ, տպագրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Ռուսներն կամ Հարթ դավառ ազգայրական ուսումնասիրության առաջին մասում, էջ 109, կրճատներն հետագայում են կատարված: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

6. «Հորդորակ»

(էջ 109)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում: Ասել է Փարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս «Պարբերակ» բաժնի № 3 ծանոթագրությունը):

7. «Հորդորակ»

(էջ 109)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

8. «Տարան, քր՛դ աանին»

(էջ 109)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում: Ասել է Փարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս «Պարբերակ» բաժնի № 3 ծանոթագրությունը):

9. «Հորդորակ»

(էջ 109)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում: Ասել է Փարձորցի Մոսոն: (Տե՛ս «Պարբերակ» բաժնի № 3 ծանոթագրությունը):

10. «Էդ դիգան, բեդ-բեդ դիգան»

(էջ 109)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ տպագրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Ռուսներն կամ Հարթ դավառ ազգայրական ուսումնասիրության առաջին մասում, էջ 110, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

Գ. ՍԻՐԵՐԳԵՐ

1. «Բարակ մեջք ու քուլ գոտի»

(էջ 110)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

2. «Բլրուլ նստեր»

(էջ 110)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

3. «Դիլբար, խորոտիկ»

(էջ 110)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

4. «Գիշերսի ևս զուս յելեր»

(էջ 110)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ տպագրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Ռուսներն կամ Հարթ դավառ ազգայրական ուսումնասիրության երկրորդ մասում, էջ 72: Այս նոր տարբերակ է՝ զգալի փոփոխությամբ: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

5. «Զիս նասուցի»

(էջ 110)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

6. «Թուխ աշխե ու պտիկ բերան»

(էջ 110)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված 1905 թ., Կնուսի Գովանդուկ գյուղում: Ասել է ոմն Արիստոս, որի մասին կենսագրական տվյալներ չկան:

7. «Լւմ յարե յիլավ»

(էջ 111)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

8. «Խորոտ, քու զուրգեն»

(էջ 111)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում: Ասել է Հաղույան Հակոբը: (Տե՛ս «Պարբերակ» բաժնի № 1 ծանոթագրությունը):

9. «Կը բելեր»

(էջ 111)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում: Ասել է Հաղույան Հակոբը: (Տե՛ս «Պարբերակ» բաժնի № 1 ծանոթագրությունը):

10. «Մշու խորոտիկ կափվուկ»
(էջ 111)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1912 թ., Բիբլիս (Բաղնշ) քաղաքում, Ասացողն անհայտ:

11. «Ցարոջ տամբուրեն»
(էջ 111)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

12. «Նըխշուն միգարով»
(էջ 111)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

13. «Ախու խաղ»
(էջ 111)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հազլույան Հակոբը (Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի № 1 ծանոթագրությունը):

14. «Տգեհն ու աղբիկ»
(էջ 112)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հազլույան Հակոբը (Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի № 1 ծանոթագրությունը):

15. «Տո աղբիկ, տո տեղվեր»
(էջ 112)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ., Լենինականում, Բանահավաքն հավաստում է, որ «այս գողտրիկ, ըստ էության ժողովրդական բնույթի ոտանավորը՝ ջըհն վախտ օր ծոռիկ էր (սիրահարված)՝ հորինել է Քարձորցի Մասունս: (Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի № 3 ծանոթագրությունը):

10. «Տո աղա՛, տղա՛»
(էջ 112)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

17. «Տո՛, աեա՛վեր»
(էջ 113)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

18. «Քելե՛»
(էջ 113)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

19. «Քըզի աեսա»
(էջ 113)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հազլույան Հակոբը (Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի № 1 ծանոթագրությունը):

20. «Օ՛յ, օ՛յ, օ՛յ, օ՛յ, Աիւսմ. օ՛յ»
(էջ 113)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1898—1914 թթ. արանքում, Կոփ գյուղում, Ասել է Հազլույան Հակոբը (Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի № 1 ծանոթագրությունը):

Գ. ԽԱՌՆ ԵՐԳԵՐ

1. «Աղբի՛, Ձիշո»
(էջ 114)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

2. «Ազնկա գաեգաւս եեեըզկաե»
(էջ 114)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

3. «Ախպե՛ր, ախպե՛ր»
(էջ 114)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

4. «Գոքի կեիկ»
(էջ 114)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ կամ Հարք գավառ» ազգագրական ուսումնասիրության երկրորդ մասում, էջ 70: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

5. «Գուրաեերգ»
(էջ 114)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ, Առաջին անգամ տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ կամ Հարք գավառ» ազգագրական ուսումնասիրության երկրորդ մասում, էջ 71: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

6. «Դու գեա, զիկա՛մ»
(էջ 114)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

7. «Իրի Դադար»
(էջ 115)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ:

8. «Լիմա» և «Լիմ»
(էջ 115)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ:

9. «Կիսուր»
(էջ 115)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ: Հանված է բանահավաքի «Մշու-
թույնների բարբարոս» անտիպ ուսումնասիրությունից:

10. «Հանախ-Լուր»
(էջ 115)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ:

11. «Մամուլ ցով»
(էջ 115)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
տպագրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Թուլանըի
կամ Հարթ զավառ» ազգագրական ուսումնասիրության
երկրորդ մասում, էջ 71: Գրառման ժամանակը և ասա-
ցողն անհայտ:

12. «Սև սևուկու»
(էջ 115)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ:

13. «Տուր, հա՛ տուր»
(էջ 116)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ:

14. «Քաշլու տեղ»
(էջ 116)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
տպագրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Թուլանըի
կամ Հարթ զավառ» ազգագրական ուսումնասիրության
երկրորդ մասում, էջ 71: Այս տարբերակն ավելի
մշակված է ու լրացրած: Գրառման ժամանակը և ասա-
ցողն անհայտ:

15. «Քեռեկի»
(էջ 116)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ:

16. «Օրեքեք»
(էջ 116)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ:

17. «Օրո»
(էջ 116)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված
1903 թ., Կոփ գյուղում: Վերցված է բանահավաքի
կավառաբարբարոզ գրած «Սարխոշներ» անտիպ պիե-
սից: Տարբերակ է, ենթարկված դժալի հղման:

Ե. ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԵՐԳԻՐ

II. ՇՈՒՆԱՍԼԻՍԻԿ-ԽՈՒՍԵԼԻ
(էջ 117)

Մանկական երգերի մի մասը (1—2?) տպագրվում է
երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ տպագրվել են Ռեն-
սեի 1901-ին լույս տեսած «Թուլանըի կամ Հարթ
զավառ» ազգագրական ուսումնասիրության երկրորդ
մասում, էջ 69—71: Մնացածները (28—34) տպա-
գրվում են առաջին անգամ: Երգերի գրառման ժամա-
նակն անհայտ: Ենթադրվում է, որ հիշողությամբ վե-
րականգնումն է մանկության ժամանակ սովորածների:

Բ. ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐ
(էջ 120)

Տպագրվում են երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
տպագրվել են Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Թուլա-
նըի կամ Հարթ զավառ» ազգագրական ուսումնասիրու-
թյան երկրորդ մասում, էջ 101—104: Հանելուկների
գրառման ժամանակն անհայտ: Ենթադրվում է, որ
հիշողությամբ վերականգնումն է մանկության ժամա-
նակ սովորածների:

Գ. ՀԱՆԵՎԱԿԱՆ ԿՈՒՆԻՍԻՍԻԿ-ԽՈՒՍԵԼԻ
(էջ 121)

Ասույթների հիմնական մասն առաջին անգամ տպա-
գրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Թուլանըի կամ
Հարթ զավառ» ազգագրական ուսումնասիրության երկ-
րորդ մասում «Առածներ» ընդհանուր վերնագրի տակ,
էջ 74—96: Նոր վերնագրեր կադողին է: Այս մեծ
շարքը նույնպես ենթադրվում է, որ հիշողությամբ վե-
րականգնումն է մանկության ժամանակ սովորածների:

Դ. ՊԵՏԱՆՈՒԿՆԵՐ
(էջ 122)

Պատանիները տպագրվում են առաջին անգամ,
քաղված բանասեր-բանահավաքի «Մուշ-Թուլանըի
բարբարոս» ծավալուն անտիպ աշխատությունից
(1915—1938): Ենթադրվում է հիշողությամբ վերա-
կանգնումն է մանկության ժամանակ սովորածների:

Զ. ԱՂՈՔՔՆԵՐ

1. «Բարի Լուսու»
(էջ 129)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Բանահավաքը վեր-
արտագրել է հիշողությամբ: Վերնագրերը նոր է:

2. «Եկան սառվ»
(էջ 129)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
տպագրվել է Ռենսեի 1901-ին լույս տեսած «Թուլանըի

կամ Հարթ դավառ» ազգայորական ուսումնասիրության
երկրորդ մասում «Սրբոց երգեր» ընդհանուր վերնա-
գրով, էջ 73: Գրառման ժամանակը և ասացողն ան-
հայտ:

Վերնագիրը նոր է:

3. «Էրենկ, էրենկ»

(էջ 129)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ
կամ Հարթ դավառ» ազգայորական ուսումնասիրության
երկրորդ մասում «Սրբոց երգեր» ընդհանուր վերնա-
գրով, էջ 73: Գրառման ժամանակը և ասացողն ան-
հայտ:

Վերնագիրը նոր է:

4. «Լուսավորիչն աստվածաբան»

(էջ 129)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Բանահավաքը վե-
րարտագրել է հիշողությանմբ: Վերնագիրը նոր է:

5. «Ծուր, նուր, նուր»

(էջ 129)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Բանահավաքը վե-
րարտագրել է հիշողությանմբ: Վերնագիրը նոր է:

6. «Մեռնիմ քրդի, Մա՛րաբուկ»

(էջ 129)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը
և ասացողն անհայտ:

Վերնագիրը նոր է:

7. «Մեռնիմ Սուր՝ Լուսավորչուն»

(էջ 129)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Բանահավաքը վե-
րարտագրել է հիշողությանմբ: Վերնագիրը նոր է:

8. «Մեռ տե՛րն էկավ»

(էջ 130)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ
կամ Հարթ դավառ» ազգայորական ուսումնասիրության
երկրորդ մասում «Սրբոց երգեր» ընդհանուր վերնա-
գրով, էջ 73: Գրառման ժամանակը և ասացողն
անհայտ:

Վերնագիրը նոր է:

9. «Զարե ի շարով շորանա»

(էջ 130)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Բանահավաքը վե-
րարտագրել է հիշողությանմբ: Վերնագիրը նոր է:

10. «Պառավանց աղոթ՛ լուսնակին»

(էջ 130)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
տպագրվել է Բենսեի «Բուլանըխ կամ Հարթ դավառ»

ազգայորական ուսումնասիրության երկրորդ մասում,
էջ 32: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

11. «Զար աչից դեմ»

(էջ 130)

12. [Մշկի կնոջ առավոտյան ազուրիք]

(էջ 130)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Բուլանըխ
կամ Հարթ դավառ» ազգայորական ուսումնասիրության
երկրորդ մասում, էջ 18—19: Գրառման ժամանակը և
ասացողն անհայտ: Վերնագիրը նոր է:

Է. ԱՆԵԾՔՆԵՐ ԵՎ ՕՐՀՆԱՆՔՆԵՐ

(էջ 131)

Տպագրվում են երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ
լույս են տեսել Բենսեի «Բուլանըխ կամ Հարթ դա-
վառ» ուսումնասիրության մեջ:

Ը. ՎԻՊԱԿԱՆ ՈՒ ԱՇՈՒՂԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

1. «Գացե՛ք, տեսե՛ք»

(էջ 133)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակն
անհայտ: Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս «Պար-
երգեր» բաժնի № 1 ծանոթագրությունը):

2. «Լվե՛ւն էկան»

(էջ 134)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակն
անհայտ: Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս «Պար-
երգեր» բաժնի № 1 ծանոթագրությունը):

3. «Կատուն ու մուկ»

(էջ 134)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված
1897 թ., Քիֆլիսում: Ասել է ոմն Մուրադ, որին
պանդուխտ մշեցիները, վերջինիս «Գրախտին» (Քեյա-
րան) շատ հաճախելու համար, կատակաբար կոչել են
«Գրախտին Մուրադ»:

4. «Կարոս խաչ»

(էջ 136)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Ասացողն անհայտ:
Սրա առաջին տարբերակը կորել է 1914 թ. Ե. Լալա-
յանին՝ Քիֆլիս ուղարկելիս: Ներկա տարբերակը բանա-
հավաքը վերարտագրել է հիշողությանմբ, նախ զրական
լեզվով, ապա վերածել Մշո բարբառի:

5. «Կիտուն»

(էջ 137)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրի է առնված
1900-ական թթ., Կոի գյուղում: Ասել է Հաղոյան
Հակոբը: (Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի № 1 ծանոթագրու-
թյունը):

6. «Հսգին ու մարմին»

(էջ 138)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ: Վարպետորեն կերտած այս ոտանավորն, անկասկած, մի որևէ գուսանի գործ է:

7. «Մշեցսկ թուրքի զովք»

(էջ 138)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակն անհայտ: Ասել է Հաղոյան Հակոբը: (Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի Մ 1 ծանոթագրությունը)

8. «Մշեցու թուրքի զովասանք»

(էջ 138)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Տարբերակ է, Գրի է առնված 1924 թ., լենինականում: Ասել է Քարաթորցի Մոսոն: (Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի Մ 3 ծանոթագրությունը):

9. «Սըր Կարապետու զովք»

(էջ 139)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրառման ժամանակը և ասացողն անհայտ:

10. «Սուր Կիրակվա զովասանք»

(էջ 139)

Տպագրվում է առաջին անգամ, Գրի է առնված 1924 թ., լենինականում: Ասել է Քարաթորցի Մոսոն: «Տե՛ս «Պարերգեր» բաժնի Մ 3 ծանոթագրությունը): Խառը բարբառով (Վանի և Բիթլիսի) հյուսած այս ոտանավորը պատկանում է աշըղ Միրզոյին, որի ինքնության մասին դժբախտաբար բան չգիտենք, սակայն ենթադրում ենք, որ Միրզոն պատկանում է XIX դարի այն աշուղների թվին, որոնք Մշո շրջանի գյուղերում ու վանքերում երգում էին իրենց ապրուստը հայթայթելու համար:

11. «Տիրամոր զովք»

(էջ 140)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ տպագրվել է Բենսեի 1901-ին լույս տեսած «Թուվանըխ

կամ Հարթ դավասս ազգագրական ուսումնասիրության երկրորդ մասում, էջ 80—81: Ոտանավորը աշուղ Խոյլի Վարդանի (Խոյեցի Վարդան) գրված է պատկանում: Խոյլի Վարդանն ապրել է XIX դարի երկրորդ կեսում:

Թ. ԱՌԱԿՆԵՐ ԵՎ ԵՐԳԻՇԱԿԱՆ ՋՐՈՒՅՑՆԵՐ

(էջ 141)

Ժողովածուում զետեղված աուակների կապակցությամբ 1936 թվականին գրված նախաբանում՝ բանահավաքը հայանում է, որ սկզբում դրանք գրի են առնված եղել դրական լեզվով, բայց հետո երեանի Պատմության և Կուլտուրայի ինստիտուտի պահանջով վերածված մայրենի՝ Մուշ-Ռուսանրիսի բարբառի: Չնշելով գրառման ժամանակը, վայրը և ասացողների անունները՝ պիտի ենթադրել, որ բոլորն անխտիր վերաբարտագրություն են բանահավաքի մանկության ժամանակ սովորածների կամ հետագայում սրանից-երանից լսածների:

Ժ. ՋՐՈՒՅՑՆԵՐ

1. «Վարդն ու բլբուլը»

(էջ 162)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ լույս է տեսել «Համբավաբեր»-ի № 3-ում, Թիֆլիս, 1917 թ.: Տպագրվում է կրճատումներով:

2. «Ոսկե կուր»

(էջ 161)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ լույս է տեսել «Համբավաբեր»-ի № 7-ում, Թիֆլիս, 1917 թ.: Տպագրվում է կրճատումներով:

3. «Շուշան իշխանուհի»

(էջ 162)

Տպագրվում է երկրորդ անգամ: Առաջին անգամ լույս է տեսել «Համբավաբեր»-ի № 40-ում, Թիֆլիս, 1916 թ.: Տպագրում է կրճատումներով:

4. «Զբույց Կուի գյուղի անվան»

(էջ 162)

Տպագրվում է առաջին անգամ: Գրել է 1928 թ., լենինականում: Տպագրվում է մասնակի կրճատումներով: